

Sayı :30824082-610/16472820
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Ağustos 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

7/60388 GK 111
7/60517 - 60519 GK 112
7/60529 GK 112
7/60887 - 60888 GK 115
7/60890 - 60891 GK 115
7/61161 - 61162 GK 117
7/61164 - 61165 GK 117
7/61172 - 61173 GK 117
7/61432 GK 119
7/61435 - 61437 GK 119
7/62018 - 62020 GK 130
7/63589 - 63594 GK 169
7/65565 GK 175

**ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ
SAYIN MAHMUT TANAL'IN
TBMM 7/41172 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

- 1) Türkiye'nin Environmental Performance Index sıralamasında 180 ülke arasında 143'üncü sırada yer almasının somut ve ölçülebilir nedenleri nelerdir? Bu sıralamayı yükseltmeye yönelik takvimlendirilmiş ve bütçelendirilmiş bir ulusal eylem planı bulunmakta mıdır?
- 2) Türkiye'de illerin hava kalitesi, su kalitesi, atık yönetimi ve çevre sağlığı göstergeleri esas alınarak karşılaştırmalı çevre performans sıralaması yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa neden düzenli ve şeffaf biçimde kamuoyuna açıklanmamaktadır?
- 3) Şanlıurfa ili, çevre performansı göstergeleri bakımından Türkiye genelinde hangi sıradadır? Bu sıralama hangi kriterlere göre belirlenmiştir?
- 4) Şanlıurfa'da son 5 yıl içinde ulusal hava kalitesi sınır değerlerinin aşıldığı gün sayısı kaçtır? Aynı dönemde Dünya Sağlık Örgütü referans değerlerinin üzerinde ölçüm yapılan gün sayısı nedir?
- 5) Şanlıurfa'da içme suyu kalitesi ve su kirliliğine ilişkin son 5 yılda kaç denetim yapılmıştır? Bu denetimlerde kaç ihlal tespit edilmiştir ve bu ihlallerin kaç giderilmiştir?
- 6) Şanlıurfa'da atık yönetimi altyapısı bakımından mevcut eksiklikler nelerdir? Vahşi depolama alanı sayısı kaçtır? Yetersiz veya eksik atık su arıtma tesisi sayısı nedir? Bu eksikliklerin giderilmesine ilişkin kesinleşmiş yatırım programı ve takvimi nedir?
- 7) Şanlıurfa'da çevre mevzuatına aykırılıklar nedeniyle son 5 yılda kesilen idari para cezalarının toplam tutarı nedir? Bu cezaların tahsilat oranı nedir? Tahsil edilemeyen tutarın gerekçesi nedir?
- 8) Şanlıurfa'da tarımsal sulama faaliyetleri nedeniyle yeraltı su seviyelerinde meydana gelen değişimlere ilişkin Bakanlığınızın yaptığı ölçüm ve izleme çalışmaları nelerdir? Kritik eşiklerin aşılması halinde uygulanacak kısıtlama veya koruma politikaları belirlenmiş midir?
- 9) Türkiye genelinde çevre hakkı ihlalleri nedeniyle son 5 yılda kesilen toplam idari para cezası tutarı nedir? Bu yaptırımların çevresel iyileşmeye etkisine ilişkin bir etki analizi yapılmış mıdır?
- 10) Türkiye genelinde ve Şanlıurfa özelinde sağlıklı çevrede yaşama hakkının korunması amacıyla yürürlükte olan kısa, orta ve uzun vadeli çevre politikalarının somut hedefleri, performans göstergeleri ve gerçekleşme oranları nedir?
- 11) İller bazında çevre performans raporlarının düzenli olarak yayımlanmasını zorunlu kılacak kurumsal veya yasal bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
- 12) Anayasa'nın 56'ncı maddesi kapsamındaki çevre hakkının etkin korunmasını sağlamak amacıyla yeni bir yasal düzenleme veya mevzuat değişikliği hazırlanmakta mıdır? Hazırlanıyorsa kapsamı ve takvimi nedir?

CEVAPLAR

1,2) İllerimizin çevre sorunlarının ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyan, aynı zamanda bu sorunların kaynaklarını, nedenlerini, sorunun çözümü için ne tür tedbirler alındığı ya da alınması gerektiğini belirten İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizce ilgili uzmanlar tarafından değerlendirildikten sonra Bakanlığımızca Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Raporu hazırlanmakta olup; web sayfamızda yayınlanmaktadır. Bakanlığımızca hazırlanan Çevresel Göstergeler Kitapçığı ise çevrenin ve çevresel değerlerin, mümkün olan tüm sektörler arasındaki ilişkisini yansıtmak, çevreye etkisi veya etkileri olan faaliyetlerin çevresel sonuçlarının veya kalitesinin zaman içerisindeki değişimlerinin izlenebilmesini sağlayarak anlaşılabilir ve basit sonuçların halkımız tarafından bilinmesi ve ayrıca okuyucunun çevre bilgisi ve bilincinin artırılması hedeflenmektedir. Kitapçık göstergelere veri sağlayan kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda her yıl güncellenerek web sayfamızda yayınlanmaktadır.

3) Şanlıurfa İline özel bir sıralama bulunmamaktadır.

4) Bakanlığımızca; Ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2004 yılında 35 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile başlamış olup, şu an itibariyle 383 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile tüm illerimizde saatlik ortalamalar şeklinde 7/24 izlenmektedir. Bu kapsamda, Şanlıurfa merkez, Eyyubi'ye ve Karaköprü'de birer tane olmak üzere toplamda 3 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ölçüme devam etmektedir. Ayrıca talep edilen tüm bilgiler www.sim.csb.gov.tr web adresi ile Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır. Hava kalitesi izleme istasyonlarına ait detaylı bilgilere www.sim.csb.gov.tr web adresinden ulaşılabilir. Ayrıca, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizce, her ilin çevresel durumuna ve yürütülen çalışmalara dair veri ve bilgiler içeren kapsamlı raporlar hazırlanmakta ve İl Müdürlüklerimizce düzenli olarak yayımlanmaktadır. Bu Rapor formatında Hava, Su ve Su Kaynakları, Atık, Kimyasalların Yönetimi, Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik, Arazi Kullanımı, ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri, Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları, Çevre Eğitimleri, İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu konu başlıklarında bilgi ve verilerin yer aldığı yıllık bazda hazırlanan "İl Çevre Durum Raporları"nda "Hava Kalitesi" Bölüm Başlığı altında sınır değer aşım sayılarına yönelik bilgi ve envanter kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

5) Bakanlığımızca e-denetim sistemi verilerine göre Şanlıurfa ilinde 01.01.2021 tarihinden günümüze kadar su konulu 302 adet denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda 34 tesise 9.753.659 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

6) 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11 inci maddesi ile 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında atıksu altyapı yatırımlarının planlanması, gerçekleştirilmesi ve mevzuata uygun şekilde işletilmesinin sağlanmasına ilişkin görev, yetki ve sorumluluk atıksu altyapı idarelerine ait olup, söz konusu eksikliklerin giderilmesine yönelik yatırım programları ilgili idarelerce hazırlanmakta ve süreç Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Şanlıurfa İlinde 6 adet atıksu arıtma tesisi ile belediye nüfusun %73,5'ine arıtma hizmeti verilmekte olup, atıksu arıtma tesisi olmayan 5 ilçeden 2'sin de inşaat süreci, 3 adet tesis için proje çalışmaları devam etmektedir.

Bakanlığımızda yer alan veriler çerçevesinde ŞUSKİ Merkez Atıksu Arıtma Tesisi ile Akçakale ve Halfeti Atıksu Arıtma Tesislerinin kapasite kullanım oranlarının %100 seviyesine ulaştığı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, ŞUSKİ Merkez Atıksu Arıtma Tesisi için kapasite artışı yapılması planlanmakta olup, Akçakale ve Halfeti ilçelerine yönelik yeni atıksu arıtma tesisi projeleri İLBANK A.Ş. Genel Müdürlüğümüz tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca, Ülkemizde katı atıkların toplanması, taşınması ve geri kazanılması ile nihai bertarafına ilişkin yükümlülük, yetki ve sorumluluklar 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesi ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hükümlerince ilgili Belediyelerin uhdesinde yer almaktadır.

7) Şanlıurfa İlinde Bakanlığımız e-denetim sistemi verilerine göre 01.01.2021 tarihinden günümüze kadar 4.127 denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda çevre konulu 852 tesise 76.578.537 TL idari yaptırım uygulanmış, 26 tesisin faaliyeti durdurulmuştur.

8) Şanlıurfa İlinde tarımsal sulama faaliyetleri nedeniyle yer altı su seviyelerinde meydana gelen değişimlere ilişkin ölçüm ve izleme çalışmaları ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Su kaynaklarının korunması ve tarımsal sulama kaynaklı su baskısının azaltılması amacıyla Bakanlığımızca arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin Geçici 10'uncu maddesi gereğince Şanlıurfa Merkez Atıksu Arıtma Tesisi arıtılmış atıksularının tarımsal sulamada kullanılabilmesi amacıyla hazırlanan "Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanımına İlişkin Fizibilite Raporu" Bakanlığımızca incelenmiş ve uygun görülerek 06.03.2024 tarihli ve 8954209 sayılı yazı ile onaylanmıştır. Söz konusu yeniden kullanım uygulamasına yönelik gerekli altyapı ve yatırım çalışmalarının ilgili idare olan ŞUSKİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi gerekmektedir.

9) Bakanlığımızca e-denetim sistemi verilerine göre Türkiye genelinde 01.01.2021 tarihinden günümüze kadar 338.464 adet denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda 32.549 tesise 9.284.060.132 TL idari yaptırım uygulanmış olup 2.299 tesisin faaliyeti durdurulmuştur.

10) Su kirliliğinin önlenmesi, su kalitesinin korunması ve atıksuların bertarafına ilişkin çalışmalar 2872 sayılı Çevre Kanunu ile Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği kapsamında yürütülmekte olup; alıcı ortam izleme çalışmaları Bakanlığımızca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Atıksu arıtma tesislerinin yapımı, işletilmesi, kapasite artırımı ile kanalizasyon ve kolektör hattı gibi atıksu altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesine ilişkin görev ve sorumluluk ilgili atıksu altyapı yönetimlerine ait olup, söz konusu çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşların yatırım programları kapsamında sürdürülmekte ve Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Ülkemizde 2002 yılında 145 kentsel atıksu arıtma tesisi bulunmakta iken, Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar neticesinde 2025 yıl sonu itibarıyla bu sayı 1267'ye ulaşmıştır. 2002 yılında belediye nüfusunun %35'ine atıksu arıtma hizmeti verilirken, 2025 yılı sonu itibarıyla bu oran %91,2'ye yükselmiş olup, 2028 yılında tüm belediye nüfusuna atıksu arıtma hizmeti verilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca, su kaynaklarının korunması ve su verimliliğinin artırılması amacıyla arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmekte olup, Türkiye'de atıksu yeniden kullanım oranı 2018 yılında %1,2 iken günümüzde yaklaşık %6,94'e seviyesine ulaşmıştır. Söz konusu oranın 2028 yılında %11'e, 2030 yılında ise %15'e çıkarılması hedeflenmektedir.

11,12) Bakanlığımız görevleri arasında yer alan; "Çevre ile ilgili kullanılabilir veri ve bilgilerden raporlar hazırlamak/hazırlatmak, yayımlamak/yayımlatmak", "Çevre Durum Raporlarının; Ülke ve il düzeyinde, formatını ve hazırlama periyotlarını belirlemek", hükümleri doğrultusunda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri'nce her yıl düzenli olarak İl Çevre Durum Raporlarının hazırlanması ve web sayfamızda yayınlanması sağlanmaktadır.